

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการและผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในกลุ่มผู้บริหาร พัฒนาการและผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ ไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกัน
4. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7

ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยในครอบครัว ไม่แตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ไม่แตกต่างกัน

6. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ทั้งหมด 8 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อย จึงทำการวิจัยกับผู้บริหารทุกคน ซึ่งผู้วิจัยสามารถติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้จากผู้บริหารทั้งหมด 60 คน จากจำนวนจริงทั้งหมด 69 คน สำหรับพัฒนาการและผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร $n = \frac{Nk^2 \sigma_x^2}{NE^2 + k^2 \sigma_x^2}$ (นิยม ปุราคำ 2517 : 120) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง พัฒนาการ 201 คน และผู้นำท้องถิ่น 354 คน แล้วนำขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาคำนวณหาจำนวนพัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด กลุ่มตัวอย่างพัฒนาการคิดเทียบตามสัดส่วนของจำนวนพัฒนาการที่มีอยู่ทั้งหมดกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วแยกตามสัดส่วนของอำเภอที่สุ่มได้ 25 อำเภอ จาก 8 จังหวัด เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากอำเภอที่สุ่มได้ ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 201 คน ปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่ใช้ได้ทั้งหมด 196 ฉบับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้นำท้องถิ่นคิดเทียบตามสัดส่วนของจำนวนผู้นำท้องถิ่นที่มีอยู่ทั้งหมดกับกลุ่มตัวอย่างแล้วแยกตามสัดส่วนของตำบลที่สุ่มได้ 51 ตำบล ใน 8 จังหวัด เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำบลที่สุ่มได้ ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 354 คน ปรากฏว่ามีแบบสอบถามใช้ได้ทั้งหมด 317 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมด้วยผู้ช่วยและพัฒนากร โดยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2527 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2527 โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSSX ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อคำนวณหาค่าต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ค่าร้อยละ (Percent) สำหรับข้อมูลที่เป็นสถานะภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน ทุกข้อกระทงและทุกด้านที่กำหนดในแบบสอบถาม
3. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน และทดสอบความแตกต่างทางความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น
4. ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.1 ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 60 คน เป็นผู้ชายร้อยละ 71.70 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.30 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.30 และมีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.50

1.2 พัฒนาการที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 196 คน เป็นผู้ชายร้อยละ 56.30 มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 56.60 มีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.30

1.3 ผู้นำท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 317 คน เป็นผู้ชายคิดเป็นร้อยละ 99.40 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.20 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.20 และมีวุฒิการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.50

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

2.1 ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหา

2.1.1 ผู้บริหารเห็นว่าบทบาทของพัฒนาการ ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหา ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุดได้แก่เป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นแรงเร้าให้ประชาชนรู้จักค้นคว้าหาความเดือดร้อน และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของชุมชนส่วนรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย 4.50 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ และสมาชิกทั่วไปในชุมชน เพื่อให้อ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น มีค่าเฉลี่ย 3.05 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.1.2 พัฒนาการเห็นว่าบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป และทักษะการคิดแก้ปัญหาตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุดได้แก่ เป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นแรงเร้าให้ประชาชนรู้จักค้นคว้าหาความเดือดร้อนและสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของชุมชนส่วนรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย 4.42 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่และสมาชิกทั่วไปในชุมชน เพื่อให้อ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น มีค่าเฉลี่ย 3.27 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.1.3 ผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริม

การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหา ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดได้แก่ เป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นแรงเร้าให้ประชาชนรู้จักแก้ปัญหา ความเคียดแค้นและสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขของชุมชนส่วนรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการ รณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.32 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.2 ด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์

2.2.1 ผู้บริหาร เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านอาชีพ รวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดได้แก่ รวมกลุ่มสนใจอาชีพต่างๆ และจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.22 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ โดยสัมภาษณ์ผู้นำที่ทำงานแล้วประสบความสำเร็จ หรือชาวบ้านที่คิดค้นอาชีพและประสบผลสำเร็จด้วยดี มีค่าเฉลี่ย 2.92 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.2.2 พัฒนาการ เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านอาชีพ รวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดได้แก่ รวมกลุ่มสนใจอาชีพต่าง ๆ และจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.09 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์รวมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.89 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.2.3 ผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านอาชีพ รวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดได้แก่ ให้ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพที่ประชาชนทำอยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ โดยสัมภาษณ์ผู้นำที่ทำงานแล้วประสบความสำเร็จหรือชาวบ้านที่คิดค้นอาชีพและประสบผลสำเร็จด้วยดี มีค่าเฉลี่ย 3.03 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.3 ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม

2.3.1 ผู้บริหาร เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปร ที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบล หมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.53 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ให้คำแนะนำและชักชวนประชาชน ในการร่วมป้องกันปัญหาภาวะมลพิษ มีค่าเฉลี่ย 3.18 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.3.2 พัฒนากร เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปร ที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบล หมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.53 อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ให้คำแนะนำและชักชวนประชาชน ในการร่วมป้องกันปัญหาภาวะมลพิษ มีค่าเฉลี่ย 3.24 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.3.3 ผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริม การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ตามข้อความในขอบเขต ของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมาก ที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบล หมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ให้คำแนะนำและชักชวนประชาชน ในการร่วมป้องกันปัญหาภาวะมลพิษ มีค่าเฉลี่ย 3.30 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.4 ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่สุภาพอนามัยในครอบครัว

2.4.1 ผู้บริหาร เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ สุภาพอนามัยในครอบครัว ตามข้อความ ในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด ได้แก่ ให้การศึกษานิตา มรดา เพื่อการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ตามหลักการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 3.78 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน ตลอดจนวัสดุเครื่องใช้ต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 3.18 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.4.2 พัฒนากร เป็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา

นอกระบบโรงเรียน ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยในครอบครัว ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด ได้แก่ ให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการใช้จ่าย และการเก็บออมเงินภายในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.65 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ให้ความรู้ในเรื่องการอยู่ร่วมกันของสามีภรรยา และการปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน มีค่าเฉลี่ย 3.09 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.4.3 ผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริม การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยในครอบครัว ตามข้อความในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด ได้แก่ เผยแพร่ความรู้ในด้านการวางแผนครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.80 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ให้ความรู้ในเรื่องการอยู่ร่วมกัน ของสามีภรรยาและการปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน มีค่าเฉลี่ย 3.36 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.5 ก้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต

2.5.1 ผู้บริหาร เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ก้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ตามข้อความในขอบเขต ของตัวแปรที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนน มากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานในด้านการรู้จักเลือกตั้งผู้แทน ของตนในระดับตำบล มีค่าเฉลี่ย 4.32 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ ร่วมมือกับประชาชนตั้งศูนย์นันทนาการเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.12 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.5.2 พัฒนากร เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ก้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ตามข้อความในขอบเขต ของตัวแปรที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนน มากที่สุดได้แก่ จัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่ มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ร่วมมือกับประชาชนตั้งศูนย์นันทนาการเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.10 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.5.3 ผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริม การศึกษานอกระบบโรงเรียน ก้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ตามข้อความ

ในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานในด้านการรู้จัก การเลือกตั้งผู้แทนของตนในระดับตำบล มีค่าเฉลี่ย 4.03 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนน น้อยที่สุด ได้แก่ ร่วมมือกับประชาชนตั้งศูนย์นิเทศนาการเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.03 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2.6 ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต

2.6.1 ผู้บริหารเห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ตามข้อความในขอบเขต ของตัวแปรที่ศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนน มากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไปให้ความรู้ในทุกด้านแก่ประชาชน ในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.28 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ร่วมมือกับ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการพัฒนาดินเค็ม ที่นาสูงและดินเสื่อมคุณภาพให้สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.27 อยู่ในเกณฑ์น้อย

2.6.2 พัฒนากร เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ตามข้อความในขอบเขต ของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนน มากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไปให้ความรู้ทุกด้านแก่ประชาชน ในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ร่วมมือกับ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการพัฒนาดินเค็ม ที่นาสูงและดินเสื่อมคุณภาพให้สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.38 อยู่ในเกณฑ์น้อย

2.6.3 ผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริม การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ตามข้อความ ในขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด ได้แก่ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไปให้ความรู้ทุกด้าน แก่ประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.99 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการพัฒนาดินเค็ม ที่นาสูงและดินเสื่อมคุณภาพให้สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.86 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากร ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3.1 จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากร ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการวิจัยในข้อนี้จึงสอดคล้องกับ สมมุติฐานของการวิจัยในข้อ 1 ซึ่งกล่าวว่า "ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป และทักษะการคิดแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน"

3.2 จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากร ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น ด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการวิจัยในข้อนี้จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยในข้อ 2 ซึ่งกล่าวว่า "ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ไม่แตกต่างกัน"

3.3 จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากร ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อได้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ละคู่ด้วยวิธีของ Scheffe' ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มผู้บริหาร และผู้นำท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มพัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน ผลจากการวิจัยในข้อนี้จึงปฏิเสธ สมมุติฐานของการวิจัยในข้อ 3 ซึ่งกล่าวว่า "ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนากร

และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน
ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

3.4 จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการ
ส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น พบว่า
ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากร ในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของ
ผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย
ในครอบครัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการวิจัยในข้อนี้
จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยในข้อ 4 ซึ่งกล่าวว่า "ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร
พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบ
โรงเรียนในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการปรับปรุงความเป็นอยู่สุขภาพอนามัย
ในครอบครัวไม่แตกต่างกัน"

3.5 จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการ
ส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น พบว่า
ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของ
ผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิตแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อได้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ละคู่
ด้วยวิธีของ Scheffe' ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มพัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการวิจัยในข้อนี้จึงปฏิเสธสมมุติฐาน
ของการวิจัยในข้อ 5 ซึ่งกล่าวว่า "ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำ
ท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน ในเขต
สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ไม่แตกต่างกัน"

3.6 จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการ
ส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น พบว่า
ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของ
ผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิตแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อได้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ละคู่
ด้วยวิธีของ Scheffe' ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มพัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการวิจัยในข้อนี้จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

ของการวิจัยในข้อ 6 ซึ่งกล่าวว่า "ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษาจากระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 ด้านพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิตไม่แตกต่างกัน"

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น นำเสนอไว้ในตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ในด้านที่แตกต่างและไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ด้านที่แตกต่างกัน	ความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ด้านที่ไม่แตกต่างกัน
1. ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม**	1. ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป และทักษะการคิดแก้ปัญหา
2. ด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต*	2. ด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์
3. ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต*	3. ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ สุภาพอนามัยในครอบครัว

* ความคิดเห็นของพัฒนาการแตกต่างกับผู้นำท้องถิ่น

** ความคิดเห็นของผู้บริหารและพัฒนาการแตกต่างกับผู้นำท้องถิ่น

อภิปรายผล

ในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและพัฒนากกร ส่วนมากใกล้เคียงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอความคิดเห็นของผู้บริหาร และพัฒนากกร ก่อนผู้นำท้องถิ่น และจากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและพัฒนากกร มีความคิดเห็นตรงกัน ในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหาด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ซึ่งทั้งสี่ด้านนี้ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่สุภาพอนามัยในครอบครัว และด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ทั้งสองด้านนี้ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารและพัฒนากกร ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพศาล กิจเพชร (ไพศาล กิจเพชร 2517 : 96) พบว่า พัฒนาการส่วนใหญ่ได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสาธารณสมบัติและการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน ส่วนค่าเฉลี่ยที่มีค่าน้อยที่สุดของผู้บริหารและพัฒนากกร คือด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โทชิโอะ ยัตสึชิโร (โทชิโอะ ยัตสึชิโร 2507 : 91) พบว่าพัฒนากรถูกหวังให้ทำงานในตำแหน่งวิชาการมากกว่างานด้านอื่น และเมื่อแสดงบทบาทของผู้ประสานงานทางวิชาการซึ่งเป็นบทบาทหนึ่งทางด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต โดยขอความช่วยเหลือทางวิชาการจากนักวิชาการในท้องถิ่นก็มักเกิดความท้อแท้ใจ เพราะไม่ค่อยมีนักวิชาการเพียงพอ. สำหรับผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหา ด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่สุภาพอนามัยในครอบครัว และด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต ทั้งสี่ด้านนี้ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ และด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ทั้งสองด้านนี้ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้าน

การพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารและพัฒนากร

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่นในแต่ละด้าน พบรายละเอียดดังนี้

1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและการคิดแก้ปัญหา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น เป็นไปในแนวเดียวกัน คือ เป็นผู้ชี้แนะกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนค้นหาความเดือดร้อนและสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของชุมชนส่วนรวมทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดบทบาทของพัฒนากรที่ สาย หุตะเจริญ (สาย หุตะเจริญ 2509 : 16) จำแนกไว้ว่า ในฐานะที่เป็นผู้ให้การศึกษา ต้องคอยกระตุ้นเตือนยั่วยุให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว และความคิดริเริ่มในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของผู้บริหารและพัฒนากร คือให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่และสมาชิกทั่วไปในชุมชน เพื่อให้อ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและพัฒนากรมีความคิดเห็นว่าควรจะเป็นหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยตรงก็ได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของผู้นำท้องถิ่นคือร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้นำท้องถิ่นคิดว่าพัฒนากรมีบทบาทหน้าที่อื่นหลายอย่างแล้ว คงไม่มีเวลามาทำงานทางด้านนี้

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากรและผู้นำท้องถิ่น ด้านอาชีพรวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดของผู้บริหารและพัฒนากร คือ รวมกลุ่มสนใจอาชีพต่าง ๆ และจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพขึ้น ส่วนผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นข้อที่ว่า ให้ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพที่ประชาชนทำอยู่ ซึ่งความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นแตกต่างจากผู้บริหารและพัฒนากร เพราะผู้นำท้องถิ่นอาจคิดว่าอาชีพที่ประชาชนกำลังทำในขณะนี้ควร จะได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจมากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ เพื่อจะได้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและมีความคิดเห็นตรงกันของผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่น คือ ใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ โดยสัมภาษณ์ผู้นำที่ทำงานแล้วประสบความสำเร็จ หรือชาวบ้านที่ฝึกฝนอาชีพและประสบผลสำเร็จด้วยดี อาจเป็นเพราะว่าการใช้สื่อมวลชน

บางอย่างก็สะดวก บางอย่างก็มีปัญหาสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก และการไปสัมภาษณ์ผู้ที่ประสบผลสำเร็จอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือ เพราะว่าเขาไม่อยากจะเปิดเผยในเรื่องอาชีพที่ทำอยู่ เพราะกลัวคนอื่นจะแย่งทำ ทำให้มีคู่แข่งซึ่งจะกระทบกระเทือนรายได้ของเขา สำหรับข้อที่มีค่าเจ็ลี่ยน้อยที่สุดของพัฒนากร ซึ่งแตกต่างไปจากผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่น คือ ร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์รวมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น พัฒนาการอาจคิดว่าในขณะนี้ยังไม่มีควมจำเป็น เพราะประชาชนยังไม่ค่อยนิยมการรวมตัวกัน มักจะซื้อขายให้กับพ่อค้า ซึ่งความคิดเห็นของพัฒนากรยังไม่ถูกต้องนัก ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ เพราะการจัดตั้งศูนย์รวมจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสะดวกในการขายผลผลิตและไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้า

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม พบว่า ข้อที่มีค่าเจ็ลี่ยมากที่สุดและน้อยที่สุดของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เป็นไปในทางเดียวกัน ข้อที่มีค่าเจ็ลี่ยมากที่สุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบล หมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ วิไล อุไรจิตติสุข และเจตน์ ถึงสุข (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, วิไล อุไรจิตติสุข และ เจตน์ ถึงสุข 2521 : 26 - 27) ที่ว่า พัฒนาการจะต้องร่วมมืออย่างจริงจังกับประชาชนส่งเสริมให้ประชาชนมีความคิดริเริ่ม โดยการกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะเข้าร่วมมือกันสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น จะต้องพัฒนากำลังความคิดและความสามารถของประชาชนในการทำงานร่วมกัน และจะต้องสร้างชุมชนให้เจริญโดยอาศัยกำลังความสามารถของประชาชน ส่วนข้อที่มีค่าเจ็ลี่ยน้อยที่สุดของผู้บริหาร พัฒนาการและผู้นำท้องถิ่น คือ ให้คำแนะนำชักชวนประชาชนในการร่วมป้องกันปัญหาภาวะมลพิษ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าข้อนี้ไม่สำคัญ เนื่องจากในชนบทสภาพแวดล้อมยังดีกว่าในเมืองและไม่ค่อยเกิดปัญหาภาวะมลพิษ เลยมองข้ามปัญหานี้ไป ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขความคิดเห็นในเรื่องนี้ และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดปัญหานั้น

1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่สุภาพอนามัยในครอบครัว พบว่าข้อที่มีค่าเจ็ลี่ยมากที่สุดของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น

และผู้นำท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งเรียงตามลำดับดังนี้ ให้การศึกษาบิดามารดาเพื่อการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักการพัฒนา, ให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนใช้จ่ายและการเก็บออมเงินภายในครอบครัว และเผยแพร่ความรู้ในด้านการวางแผนครอบครัว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของพัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น คือ ให้ความรู้เรื่องการอยู่ร่วมกันของสามี ภรรยา และการปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน ส่วนของผู้บริหาร คือ ข้อฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน ตลอดจนวัสดุเครื่องใช้ต่าง ๆ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร พัฒนากรและผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญของแต่ละข้อไม่เหมือนกัน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางอันเดียวกัน ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขแนวความคิดของสามกลุ่มนี้ให้มีความคิดที่ตรงกัน จะได้ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น ด้านการมุ่งสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดของผู้บริหาร และผู้นำท้องถิ่น คือ เป็นผู้ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานในด้านการรู้จักเลือกตั้งผู้แทนของตนในระดับตำบล ส่วนพัฒนากรมีความคิดเห็นข้อที่ว่า จัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ความคิดเห็นของพัฒนากรแตกต่างจากผู้บริหาร และผู้นำท้องถิ่น ตามปกติแล้วความคิดเห็นของพัฒนากรมักจะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับผู้บริหาร แสดงว่าผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ส่วนของพัฒนากรอาจมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาตินั้น ได้รวมไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ และบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องไว้ในด้านเดียวกัน ซึ่งครอบคลุมคิดว่า จึงทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ปรากฏว่าเป็นไปในแนวทางอันเดียวกันทั้งของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น คือ ร่วมมือกับประชาชนตั้งศูนย์นันทนาการเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการประกอบอาชีพ จึงไม่ค่อยมีเวลาทำกิจกรรมทางนี้ และทรัพยากรในชุมชนก็มีเพียงพอที่จะให้บริการแทน เช่น โรงเรียน หรือวัด เป็นต้น

1.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและน้อยที่สุดของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่น

เป็นไปในทางเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไปให้ความรู้ในทุกด้านแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ: สัจญา สัจญาวิวัฒน์ (สัจญา สัจญาวิวัฒน์ 2523 : 191) ที่ว่า พัฒนาการจะต้องเป็นบุคคลที่เข้ากับคนอื่นได้ง่าย เป็นกันเอง ไม่ถือเนื้อถือตัว เพราะพัฒนาการจะต้องประสานงานกับคนประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้าราชการของรัฐและเอกชนทั่วไป และยิ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาตรี มูลสถาน (ชาตรี มูลสถาน 2523 : 89 - 95) พบว่า กรรมการพัฒนาหมู่บ้านมีความคาดหวังมากอย่างยิ่งที่จะให้พัฒนากรปฏิบัติงานในบทบาทผู้เชื่อมประสาน ผู้ร่วมปฏิบัติงาน และผู้ส่งเสริม เผยแพร่วิชาชีพในหมู่บ้าน ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุดของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น คือร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการพัฒนาคนเต็ม ที่นาสูงและดินเสื่อมคุณภาพให้มีความสูงชัน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า พัฒนาการ ไม่ใช่เป็นผู้เชี่ยวชาญทุกด้านทุกสาขา และการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยนักวิชาการมาให้ความช่วยเหลือนั้น พัฒนาการขาดการประสานงานที่ดีพอ และระเบียบการประสานงานก็ยังไม่ให้ความกระจ่างชัดแก่การทำงานของพัฒนากรอีกด้วย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริม การศึกษานอกระบบโรงเรียนในทุกด้าน พบว่าผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ด้านการมุ่งสร้างเสริม ความสมบูรณ์แห่งชีวิต และด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต แสดงว่าผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ยังมีความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในแนวเดียวกันในเรื่องดังกล่าว ควรจะได้มีการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานให้ดีขึ้น เพราะความสอดคล้องกันในเรื่องความคิดเห็นเป็นสิ่งจำเป็น ในการประสานงานและการ ทำงานร่วมกัน ส่วนทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไปและทักษะการคิดแก้ปัญหา ด้านอาชีพ รวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ และด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่สุภาพอนามัยในครอบครัว พบว่าผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสมควร จะได้ดำเนินการต่อไป เพราะผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นร่วมกัน

กล่าวโดยสรุปความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับ
 บทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมทุกด้านพบว่า
 ไม่มีด้านใดที่ระดับความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปานกลาง และจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า
 ความคิดเห็นในด้านที่แตกต่างกันนั้นก็ยังคงอยู่ในระดับเดียวกัน แสดงว่าความคิดเห็นของทั้งสามกลุ่ม
 มีแนวโน้มในการที่เห็นด้วยกับบทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดและน้อยที่สุดของทั้งสามกลุ่มพบว่า
 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพัฒนาชุมชนและ
 สภาพแวดล้อม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ถ้านำเอา
 แต่ละด้านมาพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อ พบว่าบางข้อมีความคิดเห็นที่ตรงกัน และสมควรจะ
 ได้นำมาพิจารณา เช่น ให้คำแนะนำชักชวนประชาชนในการร่วมป้องกันปัญหาภาวะมลพิษ
 ผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นในข้อนี้อยู่ในระดับต่ำกว่าในข้ออื่น อาจเป็น
 เพราะทั้งสามกลุ่มมองเฉพาะสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้มองถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
 และปัญหาภาวะมลพิษนั้นควรจะมีการป้องกันแต่เนิ่น ๆ ย่อมจะดีกว่ารอจนกระทั่งเกิดเป็นปัญหาขึ้นมา
 ควรจะได้เห็นความสำคัญข้อนี้ และในข้อรวมมือกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการพัฒนาดินเค็ม ที่น่าสูง
 และดินเสื่อมคุณภาพให้มีคุณภาพสูงขึ้น ผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นอยู่
 ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน ความจริงแล้วในเรื่องนี้น่าจะได้เห็นความสำคัญ เพราะประชาชน
 ส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพทางเกษตรกรรม ควรจะได้ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ
 พัฒนาที่ดินให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตมากขึ้นกว่าเค็ม สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็น
 ทั้งสามกลุ่มยังมีความแตกต่างกันสามด้าน คือด้านการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม ด้านการมุ่ง
 สร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต และด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มผลผลิต ควรจะได้
 มีการประสานงานกันเพื่อการดำเนินงานจะได้เป็นไปในแนวเดียวกัน และเพิ่มประสิทธิภาพ
 ยิ่งขึ้นไปอีก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีการสัมมนา เรื่องบทบาทหน้าที่พัฒนาการในการส่งเสริมการศึกษา
 นอกระบบโรงเรียนในด้านที่แตกต่างกัน โดยมีผู้บริหาร พัฒนาการ และผู้นำท้องถิ่นรวมทั้ง
 เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ควรมีการร่วมมือประสานงานระหว่างกรมการพัฒนาชุมชน และกรมการศึกษา
นอกโรงเรียน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน
3. ควรมีการป้องกันปัญหาบางอย่างที่จะเกิดขึ้น ย่อมจะดีกว่ารอจนกระทั่งเกิดเป็น
ปัญหาขึ้นมา เช่น ปัญหาภาวะมลพิษ เป็นต้น
4. ควรมีการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานของพัฒนากรในการส่งเสริมการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียน
5. ศึกษาถึงบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขต
สำนักงานพัฒนาชุมชนเขตอื่น ๆ
6. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พัฒนากร และผู้นำท้องถิ่นเกี่ยว
กับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทั้งที่สภาพเป็นจริงและ
ความต้องการ
7. ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตสำนักงานพัฒนาชุมชนแต่ละเขต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย